UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Eo, Qvi Dvxit In Matrimonium, quam polluit per adulterium. Titvlvs VII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

CAP. VI.

Votum ſimplex impedit ſponſalia de futuro, non autem dirimit matrimonium ſequens: ſecus in voto ſolenni.

Celeſtinus III.

RVrſus *a* quidam votum caſtitatis emittens, juravit ſe quandam ducturum poſtea in uxorem. Vnde à fraternitate tua requiſiti arbitramur, quòd cùm ſimplex votum apud Deum non minus obliget, quàm ſolenne: pro eo quòd juravit temerè, pœnitentiam agat, & votum, quòd Deo fecit, ſtudeat obſervare. Quòd ſi poſtquam hujuſmodi præſtitit juramentum, ad nuptias proprio motu convolaſſet: cùm votum ſimplex matrimonium impediat contrahendum, non tamen dirimat jam contractum, nihil ambiguitatis quæſtio tua continere videtur.

CAP. VII.

Votum ſolenne impedit & dirimit matrimonium poſt contractum.

Innocentius III. *Libonen. & Colimbrien. Epiſcopis.*

INſinuante *b* I. Nobili muliere noſtro eſt Apoſtolatui reſeratum, quòd à quibuſdam curialibus fuit Regi Legionien. pro ipſius copula ſupplicatum; quòd cùm ad conſanguineorum ejus notitiam perveniſſet, ut maritum acciperet, ei ſub obteſtatione regia ſuggeſſerunt: ipſa verò quòd tunc nollet nubere proteſtans, conſilium accepit ab eis, quòd votum emitteret caſtitatis, quòd in manibus cujuſdam de fratribus ſancti Aug. fecit, eo adjecto tenore, ut in domo propria cum omni ſubſtantia ſua remaneret. Sanè in ejuſdem ordinis habitu biennio pòſt permanſit, licet id ſe invitam feciſſe adſerat, & coactam non tam metu Regio quàm parentum: [1 & ſ.] Tandem attẽdens, quòd invita votum emiſerit, eo dimiſſo de parentum conſilio, P. Michaëli *c* publicè fuit matrimonialiter copulata: de quo *d* quatuor ſuſtulit filios tempore procedente: [2 & ſ.] Nos igitur attendentes, quòd in emiſſione voti, quod præceſſit, nulla vel modica coactio adfuiſſet, quam patientia & perſeverantia ſequentis temporis penitus profugavit, & quod ſequens conjunctio potius iniqua fuit, & violenter extorta: mandamus, quatenus ſi præmiſſis veritas ſuffragatur, præfatam mulierem ad malè dimiſſum religionis habitum readſumendum, & ſervandum quod vovit, monere & inducere procuretis & (ſi opus fuerit) per cenſuram eccleſiaſticam coërcere.

[1 *Poſt hæc eidem Regi quod fecerat indicavit, quod approbans vetuit, ne quis ea nolente domum intraret ipſius, vel exinde aliquid exportaret. Interim verò tempore modico elabente P. Curalis regias literas ſecum portans, & P. Ferrandi dicta mulieris domum intrantes, ut ipſe P. vi ſaltem eam duceret in uxorem, acceperunt ab ipſa quòd ſi eam idem P. duceret ipſius manibus interire. Poſtea verò dimiſſis domo & omnibus quæ habebat, in domo cujuſdam Iudæi per tres, in eccleſia verò S. M. de Neiga per ſex latuit ſeptimanas, ita quòd exinde propter neceſſitates humanas etiam egredi non auderet, tandem ſe coactam videns & omnibus deſtitutam, &c.*

[2 *Verùm quia ſalutem animæ deſiderat omnibus anteferre, ac metuens quod hujuſmodi conjunctio licita non exiſtat, quid ſuper his tenere debeat, edoceri reſponſo noſtro ſuppliciter poſtulavit.*]

DE EO, QVI DVXIT IN MATRIMONIUM, QUAM POLLUIT PER ADULTERIUM.

TITVLVS VII.

CAP. I.

Si quis vivente uxore contrahit cum ſecunda hoc ignorante, prima mortua, ad ſui petitionem non ſeparabitur à ſecunda.

Alexander III. *Abbati ſancti Albani.*

PRopoſitum *a* eſt nobis, quòd vir quidam [illegible] habens, ſibi aliam hujuſmodi rei inſciam [illegible]vit: ſed prima mortua nititur diſcedere [illegible]da: [1 & infrà.] Licet autem in canonibus habeatur, ut nullus copulet matrimonio, quàm prius polluit adulterio, & illam maximè, cui fidem dedit uxore ſua vivente, vel quæ machinata eſt in mortem uxoris: [illegible] tamen præfata mulier erat inſcia, quòd ille [illegible]ret uxorem viventem, nec dignum eſt, ut [illegible] qui ſcienter contra canones venerat, lucrum [illegible] reportet: conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quòd ſi mulier divortium petat, ad petitionem viri [illegible] aliquatenus ſeparandi.

[1 *Aſſerens quòd uxore vivente, eam non licuit ſi[illegible]lare.*]

CAP. II.

Si vivente prima uxore & non cognita, quis contrahit cum ſecunda ſcienter, & eam cognovit, etiam mortua prima, ſecum [illegible]bere non poteſt: ſecus ſi prima erat non legitima uxor.

Idem *Abbati de fontibus.*

SIgnificavit *c* nobis O. Andegavenſis: [1 & infrà.] Mandamus, quatenus ſi conſtiterit quod eidem [illegible] tanta vis illata fuerit, quòd non ſponte [illegible] conſenſerit, nec poſt præſtitum juramentum [illegible]ter cognoverit, propter hoc non dimittes, quin [illegible] quam poſtea in uxorem accepit, revertendi [illegible]bus facultatem. Alioquin ſibi ne ad ſecundam [illegible]tatur ſub interminatione anathematis inhibens, [illegible]centiam ducendi aliam uxorem.

[1 *Parochianus Eboracen. eccleſiæ per VV. de Rosa [illegible] ex hac luce ſubtractus, capiens eum, tamdiu in vinculis [illegible] carcere tenuit, donec ipſum jurare coëgit, quòd A. [illegible] in uxorem. Cùm autem vincula & carcerem evaſiſſet, [illegible] xorem accepit, de qua filios procreavit. Poſtea verò [illegible] fata A. coram ven. fratre n. Eboracen. Archiepiſcopo [illegible] ſed. leg. tractus eſt in cauſam, coactus eſt juramento [illegible] ad illam quam ſponte in uxorem acceperat, non accedere, [illegible] eſſet judicio eccleſiaſtico terminata. Cæterùm quia [illegible] cauſa cognoſcitur legitimè, prænominata A. diem clauſit [illegible] prædictus O. ad eandem, de qua filios habuit, [illegible] inde eſt quòd d. v. p. A. ſ.*]

CAP. III.

Non poteſt quis cum illa contrahere, quam uxore vivente [illegible]vit, ſi machinata fuit in mortem uxoris.

Idem *Baranen. Epiſcopo d.*

SVper hoc *e* quod quæſiviſti, an liceat alicui [illegible] ea contrahere matrimonium, quam uxore ſua vivente ſibi de facto matrimonio copulavit: Taliter reſpondemus, quòd ſi adultera eſt in mortem uxoris [illegible] quid machinata, ſive fidem dedit, ſive non, quòd [illegible] functa hanc eſſet ducturus, ſecundùm canones [illegible] conſortio prohibetur, & hæc prohibitio perpetuò eſt ſervanda.

CAP. IV.

Qui vivente uxore, etiam ab eo ſeparata quoad torum [illegible] conſciam duxit uxorem, prima mortua ſeparabitur à ſecunda [illegible] cum alia contrahere poterit.

Clemens III.

EX literarum *f* tuarum inſinuatione accepimus

a *Cap. 2. eod. tit. in 2. compil.* b *Cap. 1. eod. tit. in 3. compilat. vid. Scotum 4. ſent. diſt. 38. quæſt. 2. art. 2. & citatos in præcedent. capitulis.* c *aliàs Michaëlis P. filio Michaëlis.* d *In antiqua comp: de qua, &c.*

a *Cap. 1. eod. tit. in 1. compilat. & poſt Concil. Lateran. part.[illegible]* b *ad ca. 1. vid. Magiſtr. 4. ſent. diſtinct. 35. §. ſolet etiam quæri [illegible] habeatur expreſſum.* c *Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. & poſt Concil. Lateranen. part. 6. ca. 13.* d *Bavaren. al. Banaren. ſed [illegible] Bajonen. Batonien. & Baren. cætera rejicienda ſunt.* e *Ca. [illegible] tit. in 1. compilat. & poſt Concil. Lateran. p. 6. [illegible]* f *Cap. [illegible] tit. in 2. comp.*

quid

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

quod T. uxorem ſuam in adulterio deprehenſam, de tui anteceſſoris adſenſu abjecit: quæ poſtmodum *a* accepit habitum monachalem: ſed dictus T. antequam illa decederet, aliam *b* ſuperinduxit: & plures ſuſcepit filios ex eadem: [1 & ſ.] Frat. t. igitur reſp. quòd illos debes ab invicem ſeparare. Idem verò vir, indicta ei de adulterio pœnitentia, aliam ducere poterit in uxorem.

[1 *Cæterùm quia ſupradicta mulier deceſſit, quid ſuper ſecunda copula fieri debeat, ſedem duxiſti Ap. conſulendam.*]

CAP. V.

Qui vivente uxore legitima cum ſecunda contrahit adultera, etiam prima mortua ſeparabitur à ſecunda, etiam ſi longo tempore ei cohabitavit, & filios ex ea ſuſcepit.

Idem *c*.

CVm *d* haberet uxorem legitimam A. nomine I. lator præſentium, cùm M. adulterium perpetravit. Cumque ſuper hoc fuiſſet in jus vocatus, abjuravit adulteram, & poſtmodum juramento contempto vivente legitima, cum ea matrimonium contrahere, & ipſi diu cohabitare præſumpſit: demum prædicta A. de præſenti luce ſubtracta, memoratus I. cum adultera per decennium eſt commoratus, de qua decem filios procreavit. Tale ergo damus conſul. t. reſponſum, ut ſeparentur *e* omninò: & conjuncta pœnitentia, perpetua continentia indicatur: præſertim cùm in dies ſuos ambo proceſſerint, & tamdiu publicè in adulterio, & perjurio ex certa ſcientia perdurantes, eccleſiam in gravi ſcandalo perturbaverint. Noſti enim quòd Leo Papa ſtatuit, ut nullus ducat in matrimonium, quam adulterio polluit, & quòd hîc plus proceſſum fuit, quàm ſi fides præſtita duntaxat fuiſſet adulteræ, ut defuncta legitima eam duceret in uxorem; cum eadem etiam prima *f* vivente quaſi matrimonialiter mœchæ mœchus adhærere præſumpſit, & ſacramentum ſuum temerè violare: quod utiq; connubium (ubi etiam nulla interceſſit *g* religio juramenti) tam *h* Gregor. Papa, quàm Triburien. ſynodus *i* deteſtatur, & utrunq; hoc modo conjunctum præcepit publicæ pœnitentiæ *k* ſubjici, ac perpetuò ſine ulla ſpe conjugii permanere. Nec aliquod eiſdem I. & M. adminiculum adferunt, ut ſimul maneant, quòd decennio cohabitaverunt *l* adinvicem, ac decem filios ſuſceperunt *m*, cùm multiplicitas prolis ita ſuſceptæ magis eorum crimen exaggeret: & diuturnitas temporis peccatum non minuat, ſed augmentet. Solicitudinis tamen tuæ intererit, ut uterque liberis ſuis ſecundùm quod eis ſuppetunt facultates, neceſſaria ſubminiſtret.

CAP. VI.

Si quis mortua uxore contrahit cum ea, quam vivente uxore ſine fidei datione cognoverat, tenet matrimonium, dummodo in mortem defunctæ neuter fuerit machinatus.

Innocentius III. *Epiſcopo Spoletano.*

SIgnificaſti *n* nobis, quòd cùm P. civis Spoletanus, quandam M. mulierem duxiſſet legitimè in uxorem, ea relicta, cuidam meretrici adhæſit: [1 & ſ.] Verùm cùm uxor ipſius eſſet viam univerſæ carnis ingreſſa, meretricem, cui adhæſerat, deſponſavit. Nos igitur inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd niſi alter eorum in mortem uxoris defunctæ fuerit machinatus, vel ea vivente ſibi fidem *o* dederit de matrimonio contrahendo, legitimum judices matrimonium ſupradictum, excommunicato munus abſolutionis (ſi petierit) juxta formam eccleſiæ impenſurus.

a *Suſcepit.* b *ſuperduxit.* c *In veteri comp. hoc caput Cœleſtin. III. præcedens verò Clemen. III. tribuitur.* d *C.2. eo. tit. in 1. comp.* e *Vid. Bart. in l. Claudius. D. de his quibus ut indignis.* f *Vir prima, deeſt in antiq. nec debet eſſe, ut conſtat ex gl. verb. ead.* g *Interceſſiſſet.* h *Vid. Hoſt. hic inducentem varias Greg. auctor.* i *Cap. 31.* k *publicè.* l *cohabitaverint.* m *ſuſceperint.* n *C. 1. eod. tit. in 3. comp.* o *dederint.*

[1 *Et cùm ab ejus contubernio ad torum non poſſet legitimum revocari, vos in eum excommunicationis ſententiam protuliſtis.*]

CAP. VII.

Si quis vivente prima ſecundam hujus rei inſciam duxerit uxorem: mortua prima, licitè remanet cum ſecunda, novo conſenſu interveniente.

Idem *Meſſanen. capitulo.*

VEniens *a* ad præſentiam noſtram G. laicus humili inſinuatione monſtravit, quòd cùm in civitate Lemovicen. quandam ſibi matrimonialiter copulaſſet, ab ea recedēs Meſſanā advenit, ubi M. mulierem inſciam quòd aliam haberet uxorem, ſibi ſolenniter copulavit: verùm, cùm eidem pœnitentia fuiſſet injuncta, ut ad legitimam rediret uxorem, & ipſe propter hoc in ſuam patriam rediiſſet, uxorem ſuam inveniens carnis debita perſolviſſe, ad Meſſanam rediit civitatem, & ſupradictæ M. tanquam legitimæ cohabitavit uxori: [1 & infrà.] Licet autem vivente uxore legitima prædictam M. ſibi copulare nequiverit in uxorem, quia tamen uxore defuncta, utpote à lege ipſius ſolutus, in eadem M. de novo potuit matrimonialiter conſentire, dummodo non præſtiterit fidem adulteræ, vel machinatus fuerit in mortem uxoris: mandamus, quatenus ſi eſt ita, eidem G. ut ſupradictæ M. adfectu adhæreat conjugali, licentiam concedatis.

[1 *Nunc autem impoſitam ſibi pro priori exceſſu pœnitentiam agens humiliter & devotè, cohabitandi eidem M. a nobis licentiam poſtulavit.*]

CAP. VIII.

Contrahens cum ſecunda vivente prima, quam tamen non cognovit, nec ante contractum nec poſt, mortua prima poteſt contrahere cum ſecunda.

Gregorius IX. *fratri R.*

SI quis uxore vivente fide data promiſit aliam ſe ducturum, vel cum ipſa de facto contraxit, ſi nec ante nec poſt (legitima ejus ſuperſtite) cognovit eandem: quamvis utrique ipſorum pro eo, quòd in hoc graviter deliquerint, ſit pœnitentia injungenda: non eſt tamen matrimonium, quod cum ea contraxit, poſt uxoris obitum dirimendum. Cæterùm tolerari non debet ſi priùs, vel poſtea dum *b* vixerit uxor ipſius, illam adulterio polluiſſet.

DE CONIVGIO *c* LEPROſorum.

TITVLVS VIII.

CAP. I.

Lepra ſuperveniens non diſſolvit matrimonium, nec matrimonii effectum: ideò ad invicem maritali adfectione conjuncti ſe tractare debent, aut ad perpetuam continentiam vovendam induci.

Alexander III. *Cantuarien. Archiepiſcopo.*

PErvenit *d* ad nos, quòd cùm hi, qui lepræ morbum incurrunt, de conſuetudine generali, à communione hominum ſeparentur, nec uxores viros, nec viri uxores taliter ægrotantes ſequuntur. Quoniam igitur cùm vir & uxor una caro ſint, non debet alter ſine altero eſſe diutius: mandamus, quatenus, ut uxores viros, & viri uxores, qui lepræ morbum incurrunt, ſequantur, & eis conjugali adfectione miniſtrent, ſolicitis exhortationibus inducere non poſtponas. Si verò ad hoc induci non potuerunt, eis arctius injungas, ut uterq; altero vivente continentiam ſervet. Quòd ſi mandatum tuum ſervare contempſerint, vinculo excommunicationis adſtringas.

a *Cap. 2. eod. tit. in 3. compil.* b *vixit.* c *Vid. B. Thom. 4. ſent. diſt. 32. q. 1. art. 1.* d *Ca. 1. eod. tit. in 1. compil. & poſt Conc. Later. p. 37. c. 2.*

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN